

Feitenkaart Jonge mantelzorgers

Hoeveel jonge mantelzorgers zijn er?

In de Gezondheidsmonitor Jeugd is aan tweede en vierdeklassers van het voortgezet onderwijs gevraagd of zij een gezinslid hebben met een langdurige psychische of lichamelijke ziekte. Daarnaast is er gevraagd of de ouders problemen hebben met drank of verslaving. Op basis hiervan blijkt dat 15% van de jongeren voldoet aan de definitie van jonge mantelzorger.

Definitie jonge mantelzorger: heeft in het gezin een langdurig psychisch of lichamelijk ziek familielid of ouders met drank- of verslavingsproblemen.

Auteur

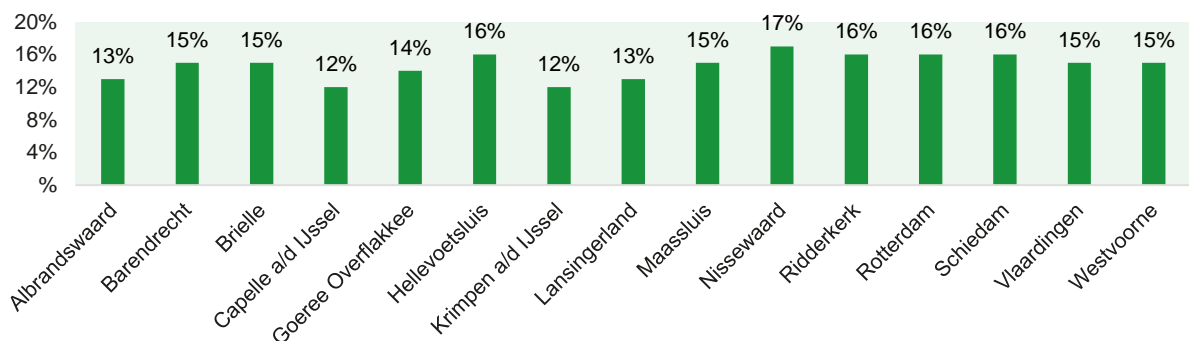
Netty van Veelen, Onderzoek en Business Intelligence, gemeente Rotterdam, december 2017. Met dank aan Gea Schouten, Nathalie Koene-Smit, Coco de Jongh.

Meer informatie

Deze factsheet is te vinden op www.gezondheidinkaat.nl. Vragen over de Gezondheidsmonitor mailt u naar Gezondheidsmonitor@rotterdam.nl

In 2015 was 9% van de jongeren mantelzorger. Omdat de vraagstelling enigszins is gewijzigd ten opzichte van 2015, kunnen deze percentages niet exact met elkaar vergeleken worden. Figuur 1 toont het percentage jonge mantelzorgers per gemeente. Geen enkele gemeente wijkt significant af van het gemiddelde in de regio.

Figuur 1. Percentage jonge mantelzorgers per gemeente (2019).

Onder welke groepen jongeren zijn de meeste jonge mantelzorgers te vinden?

Meisjes voldoen vaker aan de definitie van jonge mantelzorgers dan jongens. Zestien procent van de meisjes geeft aan op te groeien in een gezin met een langdurig ziek of verslaafd familielid, tegenover 14% van de jongens. Dit blijkt ook uit onderzoek van Van Tienen et al. (2020). In dit onderzoek wordt benoemd dat het niet aannemelijk is dat meisjes vaker te maken hebben met een zorgsituatie. Mogelijk rapporteren meisjes dit wel eerder door een hogere mate van sensitiviteit voor problemen die in het gezin spelen.

Het opleidingsniveau hangt samen met mantelzorg onder jongeren. Jongeren op het vmbo geven iets vaker aan te maken te hebben met een zorgsituatie dan jongeren op de havo of vwo (16% vs. 14%). Maar meer doet de financiële situatie in het gezin ertoe. Bij gezinnen waar moeite is om rond te komen, is 34% van de jongeren mantelzorger, tegenover 14% bij gezinnen waar geen moeite is om rond te komen. Dit komt overeen met de bevindingen van het onderzoek van Van Tienen

De verschillen in gezinskenmerken laten zien dat een zorgsituatie thuis vaak samengaat met andere minder gunstige leefomstandigheden, zoals het opgroeien in een eenoudergezin, een lagere welvaart en minder steun vanuit het gezin (Van Tienen, 2020).

Samenhang met welbevinden

Jonge mantelzorgers hebben vaker een verhoogd risico op psychosociale problemen dan jongeren die niet in een zorgsituatie opgroeien. Ook zijn ze minder gelukkig en ervaren meer stress.

Tabel 1 Welbevinden van jonge mantelzorgers en niet-mantelzorgers.

	Geen jonge mantelzorger	Jonge mantelzorger
Hoog risico op psychosociale problemen	11%*	24%*
Heeft moeilijkheden met emoties, concentratie, gedrag of het omgaan met anderen	9%*	11%*
Voelt zich meestal (zeer) ongelukkig	3%*	9%*
Stress door alles wat ze moeten doen	23%*	33%*
Stress door de situatie thuis	7%*	22%*

* Significant verschil ($p < 0,05$)

Waar hebben jonge mantelzorgers behoefte aan?

In de Gezondheidsmonitor is aan de jongeren gevraagd of ze behoefte hebben aan professionele hulp of advies over hun gezondheid. Van de jonge mantelzorgers geeft een kwart aan hier behoefte aan te hebben, terwijl dit onder de niet-mantelzorgers 13% is. Het merendeel van hen krijgt deze hulp of advies ook al. Eén op de 10 jonge mantelzorgers geeft aan wel behoefte te hebben hieraan, maar dit nog niet te krijgen.

In 2019 is door de Hogeschool van Amsterdam een onderzoek uitgevoerd naar de behoeften van jonge mantelzorgers. Hieruit bleek dat jonge mantelzorgers vooral behoefte hebben aan een luisterend oor.

Twee van de drie respondenten gaven aan behoefte te hebben aan ondersteuning. Lotgenotencontact, het ontlasten van hun zorgen en huishoudelijke taken en behoefte aan een luisterend oor zijn de vormen van ondersteuning die gewenst zijn. Deze hulp wordt door de jonge respondenten verwacht vanuit het gezin waar ze opgroeien, familie, school, de burens en de huisarts wanneer hier contact mee is geweest (Oudenaarden, 2019).

Het onderzoek van Van Tienen et al (2020) laat zien dat het versterken van steun in zowel de thuissituatie als de schoolsetting bijdraagt aan het verminderen van spijbelgedrag onder scholieren en in het bijzonder onder scholieren met een langdurige ziekte thuis.

Hoe is de vraag naar mantelzorg gesteld in de Gezondheidsmonitor 2019?

Wat heb je meegemaakt of maak je nu mee? *Kruis op elke regel één vakje aan.*

Ernstige lichamelijke ziekte of beperking van iemand in je gezin

Psychische ziekte van iemand in je gezin

Verslaving aan alcohol, drugs of gokken van een iemand in je gezin (niet roken)

Bronnen en verwijzingen

Gezondheidsmonitor Jeugd 2019 GGD'en en RIVM

Oudenaarden, S. v. (2019). Opgehaald van <https://hbo-kennisbank.nl/details/amsterdam:oai:hva.nl:699354>: <https://hbo-kennisbank.nl/details/amsterdam:oai:hva.nl:699354>

Van Tienen, I., de Roos, S., & de Boer, A. (2020). Spijbelen onder scholieren: de rol van een zorgsituatie thuis. TSG, 9-17